

บทบรรณาธิการ เล่ม ๓

คำถาม เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเพียงแต่ขอหมายบังคับคดีภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุด ถือว่าได้ร้องขอให้บังคับคดีภายในสิบปีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ แล้วหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๐๖/๒๕๔๙ คำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ ถือว่าถึงที่สุดนับแต่ระยะเวลาที่อาจอุทธรณ์ได้สิ้นสุดลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง มีใช้ถึงที่สุดนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

ผู้ร้องได้รับโอนสิทธิเรียกร้องมาจากโจทก์โดยการประมูลซื้อสิทธิเรียกร้องมาจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และยื่นคำร้องขอเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแทนโจทก์ในชั้นบังคับคดี ระยะเวลาภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่อย่างไรก็ดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ นั้น โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินวิธีการบังคับตามขั้นตอนให้ครบถ้วนภายในกำหนด ๑๐ ปี คือต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีก่อน ขึ้นต่อไปต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว จากนั้นต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา บทบัญญัตินี้ มิได้หมายความว่าโจทก์เพียงแต่ขอหมายบังคับคดีภายใน ๑๐ ปี แล้วโจทก์จะดำเนินวิธีการบังคับคดีอย่างไรต่อไปเมื่อพ้นกำหนดเวลา ๑๐ ปี ไปแล้วก็ได้ ซึ่งเป็นผลให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาถูกบังคับคดีโดยไม่มีกำหนดเวลา การที่โจทก์เพียงแต่ยื่นคำขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีไว้เท่านั้น โดยมีได้ดำเนินการบังคับคดีขอให้ยึดทรัพย์สินของจำเลย โจทก์ย่อมไม่อาจใช้สิทธิบังคับคดีแก่จำเลยได้ ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้สิทธิบังคับคดีเอาแก่จำเลยได้อีก

คำถาม หลักประกันที่นำมาวางศาลในการขอทุเลาการบังคับคดี หากคดีถึงที่สุด เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะต้องบังคับคดีเอาแก่หลักประกันดังกล่าวภายในกำหนดเวลาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ หรือไม่ และเจ้าของหลักประกันจะขอคืนหลักประกันได้หรือไม่หากพ้นกำหนดระยะเวลาตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ แล้ว

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ก. กรณีล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๑๐/๒๕๔๘ การที่จำเลยที่ ๒ นำสมุดเงินฝากของธนาคารมาเป็นหลักประกันในการขอทุเลาการบังคับระหว่างอุทธรณ์พร้อมกับทำสัญญาค้ำประกันต่อศาลชั้นต้นว่า ถ้าจำเลยทั้งสองแพ้คดีและไม่ชำระตามคำพิพากษา จำเลยที่ ๒ ยอมให้บังคับคดีเอาจากหลักทรัพย์คือสมุดเงินฝากที่นำมาวางศาลนั้น ถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๒ ได้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้แก่โจทก์แล้ว โจทก์จะอ้างว่าเมื่อโจทก์ชนะคดีในชั้นอุทธรณ์และจำเลยที่ ๒ ยังไม่ได้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาให้แก่โจทก์เงินในสมุดเงินฝากดังกล่าวจึงตกเป็นของโจทก์โดยปริยายหาได้ไม่ แม้สัญญาค้ำประกันที่จำเลยที่ ๒ ทำต่อศาลชั้นต้นจะยังมีผลบังคับอยู่ แต่สัญญาดังกล่าวก็ระบุว่าถ้าจำเลยทั้งสองแพ้คดีและไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา จำเลยที่ ๒ ยอมให้บังคับคดีเอาจากหลักทรัพย์คือสมุดเงินฝากที่นำมาวางศาล ซึ่งแสดงให้เห็น

เห็นว่าจะต้องมีการบังคับคดีเสียก่อนศาลจึงจะมีคำสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินตามสมุดเงินฝากนั้นแก่โจทก์ได้ เมื่อโจทก์มิได้ร้องขอให้บังคับแก่จำเลยที่ ๒ ให้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์จนล่วงพ้นระยะเวลา ๑๐ ปี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ โจทก์ก็ย่อมสิ้นสิทธิบังคับคดีแก่จำเลยที่ ๒ จึงไม่มีเหตุที่ศาลจะยึดสมุดเงินฝากดังกล่าวไว้เป็นหลักประกันหรือเพื่อบังคับคดีอีกต่อไป

ข. กรณียังไม่ล่วงพ้นกำหนดระยะเวลาบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๙๙/๒๕๔๙ กำหนดระยะเวลาบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ที่ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ภายใน ๑๐ ปี นับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น หมายถึง วันที่ศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด

ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๓ ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๓๔ จำเลยยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โดยศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้คู่ความฟังเมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๗ จำเลยมีสิทธิยื่นฎีกาได้ภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ แต่จำเลยมิได้ยื่นฎีกา คดีจึงถึงที่สุดตั้งแต่วันถัดจากวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๗ วรรคสอง กำหนดระยะเวลาบังคับคดีต้องนับตั้งแต่วันดังกล่าว ผู้ค้าประกันหนึ่งของจำเลยในชั้นขอทุเลาการบังคับในระหว่างอุทธรณ์ยื่นคำแถลงขอคืนหลักประกันเมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ยังไม่พ้น ๑๐ ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ศาลจึงไม่อาจคืนหลักประกันให้ได้

คำถาม ขั้นตอนในการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ นั้น เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการอย่างไร

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๒๗๕/๒๕๔๒ การร้องขอให้บังคับคดีตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ ภายใน ๑๐ ปี นั้น เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการบังคับคดีตามขั้นตอนให้ครบถ้วน ประการแรก ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี ประการที่สอง ต้องแจ้งหรือแถลงให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว ประการที่สาม ต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าเจ้าหน้าที่มีความประสงค์ขอให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ แม้เจ้าหน้าที่จะร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว เจ้าหน้าที่ก็ยังมีหน้าที่ต้องแถลงนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาด แต่เมื่อล่วงเลยระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาแล้ว เจ้าหน้าที่ยังมิได้นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินของลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ย่อมหมดสิทธิที่จะบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป เจ้าหน้าที่คงมีสิทธิเพียงที่จะบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่ยึดไว้ให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้น การที่เจ้าหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาในคดีนี้พ่วงนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินของจำเลยในคดีแพ่งเป็นเพียงการปฏิบัติตามขั้นตอนในการบังคับคดีแก่จำเลยเท่านั้น เมื่อนั้นที่เจ้าหน้าที่นำมายื่นขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้

เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการบังคับคดีภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา หนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวนั้น ย่อมเป็นหนี้ที่เจ้าหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามรดกสิทธิที่จะบังคับคดี

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๘/๒๕๓๑ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการบังคับคดีตามขั้นตอนให้ครบถ้วนภายในกำหนดสิบปี คือ ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีก่อน ขั้นตอนต่อไป ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่าศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว จากนั้นต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถ้ามีลูกหนี้หลายคนให้ระบุว่าต้องการยึดทรัพย์สินของลูกหนี้คนใด บทบัญญัตินี้ไม่ได้หมายความว่าโจทก์เพียงแต่ขอหมายบังคับคดีภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว โจทก์จะดำเนินการบังคับคดีอย่างไรต่อไปเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบปีไปแล้วก็ได้ ซึ่งเป็นผลให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาถูกบังคับคดีโดยไม่มีกำหนดเวลา เมื่อโจทก์ร้องขอให้ออกหมายบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสอง ภายในกำหนดเวลาดังกล่าวและนำยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ โดยมีได้บังคับคดีแก่จำเลยที่ ๒ การที่โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ เป็นครั้งแรกเมื่อพ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา โจทก์จึงหมดสิทธิที่จะบังคับคดีแก่จำเลยที่ ๒

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๑๖/๒๕๒๘ การร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาต้องดำเนินการตามขั้นตอน ขั้นแรกเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว และจากนั้นต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว ส่วนการที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะไปยึดทรัพย์สินเมื่อใดนั้น เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าพนักงานบังคับคดี แม้เจ้าพนักงานบังคับคดีจะไปทำการยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ ๒ และที่ ๔ เกินสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา เมื่อโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนครบถ้วนแล้วภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา ก็ถือได้ว่าโจทก์ได้ร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาดังกล่าวตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๐๗๙-๔๐๘๒/๒๕๔๑ ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาให้คู่ความฟังเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ การที่โจทก์ยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นให้ออกหมายบังคับคดีแก่จำเลยเมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ และศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีแก่จำเลยเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ โดยโจทก์วางเงินค่าใช้จ่ายต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีในวันเดียวกันนั้น ถือได้ว่าโจทก์ขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษา อันเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนในการขอให้บังคับคดีแก่จำเลยแล้ว เมื่อโจทก์ดำเนินการขอให้บังคับคดีแก่จำเลย ภายในกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะไปบังคับคดีเมื่อใดนั้นเป็นขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าพนักงานบังคับคดี แม้เจ้าพนักงานบังคับคดีจะไปบังคับคดีเกินสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษา ก็ถือได้ว่าโจทก์ได้ร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษภายในสิบปีนับแต่วันมีคำพิพากษาดังกล่าวตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ แล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒๖๒/๒๕๔๒ แม้ ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ จะบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลภายในกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันที่มี

คำพิพากษาหรือสั่งก็ตาม แต่หาได้กำหนดให้บังคับคดีให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๑๐ ปี ไม่ ภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาตามยอมแล้ว เมื่อโจทก์ดำเนินการบังคับคดีก็ถูกจำเลยยื่นคำร้องขออุทธรณ์และฎีกาในชั้นบังคับคดีตลอดมา เป็นเหตุให้โจทก์ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีให้แล้วเสร็จได้ เมื่อโจทก์ได้ดำเนินการบังคับคดีมาโดยตลอด และศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งอายัดที่ดินตามคำร้องของโจทก์เพื่อให้โจทก์ได้รับผลตามคำพิพากษาไว้แล้ว ดังนั้น แม้เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาโจทก์ก็ยังสามารถดำเนินการบังคับคดีเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๕๔/๒๕๔๙ โจทก์ดำเนินการบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสองโดยนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ที่ดินของจำเลยที่ ๒ อยู่ระหว่างประกาศขายทอดตลาด เมื่อโจทก์ได้ดำเนินการบังคับคดีภายในกำหนดสิบปีแล้ว โจทก์มีสิทธิที่จะบังคับคดีแก่ทรัพย์ที่ยึดไว้ให้เสร็จได้ แม้จะเกินกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ต่อมาโจทก์ถูกศาลพิพากษาให้โจทก์เป็นบุคคลล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำสิทธิเรียกร้องของโจทก์คดีนี้ออกขายทอดตลาด ผู้ร้องเป็นผู้ประมูลซื้อสิทธิเรียกร้องรายนี้ได้ ผู้ร้องยอมมีสิทธิได้รับชำระหนี้รายนี้แทนโจทก์และกรณีมีความจำเป็นต้องเข้ามาเป็นคู่ความในคดีเพื่อบังคับคดีต่อไปให้เสร็จสิ้น จึงร้องสอดเข้ามาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๗ (๑)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒๐๙/๒๕๔๗ ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๗ และออกหมายบังคับคดีเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๒๘ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ของ ส. ที่ตกทอดแก่จำเลยซึ่งเป็นทายาทตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๘ จึงเป็นกรณีที่โจทก์ร้องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษายภายใน ๑๐ ปีแล้ว การที่โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปตรวจยึดที่ดินพิพาทที่ผู้ร้องขอปล่อยจากการยึดเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แม้จะพ้นกำหนด ๑๐ ปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นพิพากษา แต่เมื่อที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินที่โจทก์นำยึดเพื่อบังคับคดีภายในกำหนดของกฎหมายแล้ว โจทก์จึงมีสิทธิบังคับคดีแก่ที่ดินพิพาทได้

คำถาม กรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งให้รวมการพิจารณาคดีหลายสำนวนเข้าด้วยกัน การพิจารณาว่าคดีใดอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงหรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นรายสำนวนหรือรวมทุนทรัพย์ทุกสำนวนเข้าด้วยกัน

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๕-๑๕๕๘/๒๕๕๓ โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่จำเลยที่ ๑ กู้ยืมไปจากโจทก์ในวาระต่าง ๆ แยกเป็นรายสำนวน การพิจารณาคดีใดอยู่ในอำนาจของศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาจึงต้องพิจารณาทุนทรัพย์ที่พิพาทเป็นรายสำนวน แม้ภายหลังศาลชั้นต้นจะสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเข้าด้วยกัน จนเป็นเหตุทำให้จำนวนทุนทรัพย์ที่รวมเข้าด้วยกันเกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ก็ต้องถือว่าคดียังอยู่ในอำนาจของศาลแขวงหรือผู้พิพากษาคนเดียวที่จะพิจารณาพิพากษาตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๔)

ประเสริฐ เสียงสุทธีวงศ์
บรรณาธิการ